

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	5
İÇİNDEKİLER	7
KISALTMALAR	13
GİRİŞ	15

BİRİNCİ BÖLÜM

ULUSLARARASI İNSAN HAKLARI HUKUKU VE KÜLTÜREL MİRASIN KORUNMASI

I. KURAMSAL TEMELLER	17
A. Kültürel Miras Kavramı.....	17
1. Kültürel Mirasın Tanımı ve Terminoloji Sorunu	21
a. Tanım.....	22
b. Terminoloji Sorunu.....	24
2. Kültürel Mirasın Sınıflandırılması	28
a. Somut Kültürel Miras	30
b. Somut Olmayan Kültürel Miras	33
c. Kültürel Mirasa Bütüncül Yaklaşımın Önemi	39
B. Kültürel Miras ve İnsan Hakları İlişkisi	41
C. Kültürel Mirasın Korunması Amacıyla İlişkilendirilebilecek İnsan Hakları.....	46
1. Kültürel Yaşama Katılma Hakkı.....	47
a. Kültürel Hak Kavramı, Niteliği ve Sınıflandırılması	47
b. Kültürel Yaşama Katılma Hakkı ve Kültürel Miras İlişkisi	50
2. Eğitim Hakkı.....	54
a. Eğitim Hakkı Kavramı.....	54
b. Eğitim Hakkı ve Kültürel Miras İlişkisi	59
(1) Eğitim Hakkının Kültürel Boyutları	59
(2) Kültürel Miras Eğitiminin Eğitim Hakkı Bağlamında Değerlendirilmesi.....	63
3. Din ve İnanç Özgürlüğü	69
a. Din ve İnanç Özgürlüğü Kavramı	69

b.	Kültürel Mirasın Dini Yönü: Dini Kültürel Miras	73
c.	Dini Kültürel Mirasın Korunmasında Din ve İnanç Özgürlüğünün Rolü	78
4.	İfade Özgürlüğü	82
a.	İfade Özgürlüğü Kavramı	82
b.	İfade Özgürlüğü ve Kültürel Miras İlişkisi	86
(1)	İfade Özgürlüğünün Kültürel Boyutu: Sanatsal İfade Özgürlüğü, Sanat Özgürlüğü ve Kültürel Miras	87
(2)	Kültürel Mirasa Zarar Veren İfadeler Açısından İfade Özgürlüğü ve Eko-Vandalizm	93
5.	Mülkiyet Hakkı	101
a.	Mülkiyet Hakkı Kavramı	101
b.	Mülkiyet Hakkı ve Kültürel Miras İlişkisi	105
(1)	Taşınır Kültürel Miras ve Mülkiyet Hakkı	108
(2)	Taşınmaz Kültürel Miras ve Mülkiyet Hakkı	117
6.	Yeni Bir İnsan Hakkı Kategorisi Olarak Kültürel Miras Hakkının Tartışılması	128
D.	Kültürel Mirasın Korunmasına İlişkin Sözleşmelerin İnsan Hakları Hukuku Işığında Yorumlanması	134
1.	UNESCO Koruma Rejimi ve İnsan Hakları Hukuku ile Etkileşimi	135
a.	1954 Lahey Sözleşmesi (Silahlı Çatışmalarda Kültürel Varlıkların Korunması Sözleşmesi)	135
b.	1970 tarihli Kültür Varlıklarının Kanunsuz İthal, İhraç ve Mülkiyet Transferinin Önlenmesi ve Yasaklanması İçin Alınacak Tedbirlere İlgili Sözleşme	137
c.	1972 Dünya Kültürel ve Doğal Mirasının Korunmasına Dair Sözleşme	146
d.	1995 UNIDROIT Sözleşmesi (Çalınan Ya Da Yasadışı Olarak İhraç Edilen Kültürel Objeler Hakkında Sözleşme)	166
e.	2001 Su Altı Kültür Mirasının Korunması Sözleşmesi	175
f.	2003 Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması Sözleşmesi	182
2.	Avrupa Konseyi Koruma Rejimi ve İnsan Hakları Hukuku ile Etkileşimi	194
a.	1954 Avrupa Kültür Sözleşmesi	195
b.	1985 Granada Sözleşmesi (Avrupa Mimari Mirasının Korunması Sözleşmesi)	196
c.	1992 Valetta Sözleşmesi (Avrupa Arkeolojik Mirasının Korunması Sözleşmesi)	198

d.	2000 Floransa Sözleşmesi (Avrupa Peyzaj Sözleşmesi)	201
e.	2005 Faro Sözleşmesi (Toplum için Kültürel Mirasın Değeri Çerçeve Sözleşmesi)	202
E.	Uluslararası İnsan Hakları Hukukunda Kurumsal Düzenlemeler	210
1.	İnsan Haklarının Küresel Ölçekte Korunmasına Yönelik Mekanizmalar: Birleşmiş Milletler ve Kültürel Miras	211
a.	Ekonomik Sosyal ve Kültürel Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme ve Kültürel Miras	211
b.	Kişisel ve Siyasal Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme ve Kültürel Miras	215
2.	İnsan Haklarının Bölgesel Ölçekte Korunmasına Yönelik Mekanizmalar	223
a.	Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve Kültürel Miras	223
b.	Amerikan İnsan Hakları Sözleşmesi ve Kültürel Miras	228
c.	Afrika İnsan ve Halkların Hakları Şartı ve Kültürel Miras	232

İKİNCİ BÖLÜM

ULUSLARARASI İNSANCIL HUKUK VE KÜLTÜREL MİRASIN KORUNMASI

I.	ULUSLARARASI İNSANCIL HUKUK KAVRAMI	237
A.	Uluslararası İnsancıl Hukukun Tanımı	237
B.	Uluslararası İnsancıl Hukukun Tarihsel ve Düşünsel Gelişimi	240
1.	1949 Cenevre Sözleşmeleri Öncesi Dönem	241
2.	1949 Cenevre Sözleşmeleri ve Sonraki Dönem	247
C.	Uluslararası İnsancıl Hukukun Kaynakları	255
1.	Uluslararası Sözleşmeler	256
a.	Lahey Sözleşmeleri	256
b.	Cenevre Sözleşmeleri	258
c.	İlgili Diğer Sözleşmeler	259
2.	Örf ve Adet Hukuku	260
3.	Diğer Kaynaklar	262
D.	Uluslararası İnsancıl Hukuk ile İnsan Hakları Hukuku Arasındaki İlişki	264
E.	Uluslararası İnsancıl Hukukun Temel İlkeleri	270
1.	Ayırım Gözetme İlkesi	270
2.	Askeri Gereklik İlkesi	276
3.	Orantılılık İlkesi	281
4.	Gereksiz Acıya Sebepiyet Vermeme İlkesi	285

II. KÜLTÜREL MİRASIN ULUSLARARASI İNSANCIL HUKUK KAPSAMINDA KORUNMASI.....	290
A. Silahlı Çatışmaların Kültürel Miras Üzerindeki Etkisi ve Silahlı Çatışmalar Esnasında Kültürel Mirasın Korunmasının Önemi.....	290
B. Kültürel Mirasın Uluslararası İnsancıl Hukuk Kapsamında Korunması Rejimi	303
1. 1863 Lieber Kodu	303
2. 1899 ve 1907 Lahey Sözleşmeleri	305
3. 1954 Lahey Sözleşmesi (Silahlı Çatışmalarda Kültürel Varlıkların Korunması Sözleşmesi)	307
a. Genel Olarak	307
b. Koruma Rejimleri	310
(1) Genel Koruma Rejimi	310
(2) Özel Koruma Rejimi	312
c. Ayırt Edici İşaret: Mavi Kalkan.....	318
d. Yaptırım Mekanizması.....	319
4. 1949 Cenevre Sözleşmelerine Ek 1977 Tarihli I Nolu Protokol	321
5. 1954 Lahey Sözleşmesi'nin 1999 Tarihli İkinci Protokolü	324
C. Kültürel Mirasın İnsancıl Hukuk Kapsamında Korunmasının İstisnası: Askeri Gereklilik	328
1. Askeri Gereklilik Kavramı	328
2. Kültürel Mirasın Korunması Bağlamındaki Uluslararası Sözleşmelerde Askeri Gerekliliğe İlişkin Düzenlemeler.....	330
D. Kültürel Mirasın Korunmasında Uluslararası Ceza Hukukunun Rolü	332
1. Genel Olarak	332
2. Eski Yugoslavya Uluslararası Ceza Mahkemesi ve Kültürel Miras	333
3. Kültürel Mirasın Korunmasına İlişkin Suçlar ve Uluslararası Ceza Mahkemesi Kararları	339

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

KÜLTÜREL MİRASIN KORUNMASINA İLİŞKİN DEVLETLERİN SORUMLULUĞU

I. KÜLTÜREL MİRASIN KORUNMASINA İLİŞKİN ULUSLARARASI HUKUK YÜKÜMLÜLÜKLERİNİN İHLALİNDEN DEVLETLERİN SORUMLULUĞU	347
A. Genel Olarak	347
B. Doğrudan Devlet Organlarının Eylemleri Nedeniyle Sorumluluk.....	353
C. Dolaylı Olarak Devlete Atfedilebilir Eylemler Nedeniyle Sorumluluk.....	358

II. KÜLTÜREL MİRASIN KORUNMASINA İLİŞKİN ULUSLARARASI HUKUK YÜKÜMLÜLÜKLERİNİN ÖZEL KİŞİ VE KURULUŞLARIN DAVRANIŞLARI SONUCU İHLALİNDEN DEVLETLERİN SORUMLULUĞU	363
A. Genel Olarak.....	363
B. Kamu Gücü Kullanmaya Yetkili Kişi veya Birimlerin Eylemleri Nedeniyle Sorumluluk	367
C. Devletin Talimatları, Yönlendirmesi veya Kontrolü Altında Hareket Eden Kişi ya da Grupların Eylemleri Nedeniyle Sorumluluk	371
III. DEVLETİN SORUMLULUĞUNUN TESPİT EDİLMESİNİN SONUÇLARI	375
A. Hukuka Aykırılığın Sona Erdirilmesi ve Güvenceler	376
B. Onarım Yükümlülüğü	378
1. Eski Hale İade	379
2. Tazminat.....	382
3. Manevi Olarak Tatmin Etme (Tarziye).....	384
SONUÇ	387
KAYNAKÇA	393